

...[?] .15/1 1881.

...[?] tekintetéből sajnálattal emlékezvén, hogy nemzetünk dicsőségére való tudományos igyekezetek oly gyakran kicsinylő rosszakarással találkoznak, [*bízhatom* ?] az egykori bizonyos elismerésre oda mutatva.

Az összehasonlítás által legbiztosabban determinálendő gyökereket küldje vagy dr.[?] vagy dr.[?], kiknek kezük ügyére vannak herbáriumaik.

Főmagasságu Bíbornok Érsek Úr!

Legkegyelmesebb Úram!

Ama kegyteljes figyelem, melylyel Eminenciád legigénytelenebb hívét mindenkor elárasztani méltoztatik, jelenben is tulboldoggá tett, midőn Fő Magasságod kitűntető válaszában ujjabb bizonyítékát veszem annak, miszerint „az igazak és jók” megtudnak emlékezni időnként magasztosságukban is védtelen hiveikről; kísérje érte a mindenható Isten áldása minden léptit Főmagasságodnak.

Hogy az említett régebbi esettel sem tudta érvényre juttatni célját Eminentiad, szintén a Mindenható szent akaratjából történt. Pedig be kell valljam, hogy jótékony vígasztalás lett volna jelen lelki állapotomban; mely zsibbaszto helyzetben a régészkedéssel sodortattam Pulszkyék által.

A keserűség, melyet nekem e család már több ízben okozott meggyőződéseim szerint szándékos nem volt s azt hiszem őket is kellemetlenül érintené ha tudnák mily sokoldalú bajt, bosszuságot eszközölt most nekem külföldön egykori bánásmódjuk, mint hogy kellő rövidséggel körvonalazhassak, kegyeskedjék megengedni Fő Magasságod.

Fájdalmasan érintett volt Budapesten már 1876-ban a régészeti

Congressus tartamakor különböző irányu figyelmetlenségök; de ezt dusan kárpótolta volt nekem Fő Magasságod engem kitűntető

végtelen kegyességeivel, mely mint az akkor napok fénypontja, ma is ragyog lelkem világában!

Nem színezhetem ama kicsinykedő gunyolódásokat, melylyel azóta nevetségessé tették környezettűkkel együtt szerény munkásságomat. Továbbá bántott még az is, hogy két év óta megjelent magyar monographiámat csak rövid említésre sem méltatta az „Archaeologiai Értesítő” ha csak nem fogja ezután tenni kényszerűségből, külföld példájára; hol elismerni nem vonakodtak, sőt azonnal fel is ismerték adataim nagyfontosságát melyhez régészeti kutatásaimmal vezetem az őskor tanulmányozóit az által, hogy megtaláltam Tordos thrak telepeseinek a trojaival azonos symbolumait, melyeket mint elvetendőket nem állítottak volt ki a budapesti congressuson 1876ban. Schliemann most megjelent „Ilios”ában ezen karczolatokat Sayce a babylon-hittita hieroglyphokból fejlődött cyprusi syllabariumhoz sorozza, melyek olvasása most leginkább foglalkoztatja külföld tudosait.

De már áttérek sajátképpi tárgyomra. A fentebb elősoroltak dazcára egész örömmel üdvözöltem Pulszky Ferenczet Augustusban a berlini tárlaton találván; de ezt ő a legrövidebb módon viszonzta volt több idegen jelenlétében; s így ama lovagias kötelességet, hogy nekem ott tekintélyt adva adasson, külföld leghirnevesebb ősrégészei telyesítették; ők tevén figyelmük s kitüntetéseik tárgyává az idegen magyar nőt!

Történt azonban hogy a porosz Mestorf kisasszony, kit a pesti congressuson ismertem volt meg, nem csak műveletlen modorai által volt gyöngédtelen irányomban most Berlinben, de rágalmakat is terjesztett ott rólam; mely cselekedeteinek indokolásaira midőn felszollittatott a Pulszky család 1876-beli ellenem való merev magatartására hivatkozott, főként pedig Pulszky leánya azon neki akkor adott utasítására, miszerint „én nem lennék egyáltalában figyelemre méltó jelenség.”

A német anthropologusok társulatának lovagias tagjai, kik ezen köztünk előfordult esetről tudtak, Pulszkyék eme felőlem bmondott nyilatkozatát a val kivánták udvariasságból menteni

engem vigasztalván, hogy Mestorf k.a. csak talán a régészet terén aratott dicsősége érzetében kendőzgeti ilyen ellenem való féltékenykedéseit – és így történt, hogy még csak ezután nyújtottak nekem fényes elégtételeket kitűntető gyöngéd figyelmeikkel. Isten bocsássa meg Pulszkyéknak amaz ellenem elkövetett méltatlanságát ha t.i. valóban cselekedték volna, mivel nekem nagy lelki szorongattatást s sokoldalú kelemetlenséget szereztek!

Mind ezt fivéremnek elmondani még nem volt lelki erőm, részint mert élénken fáj még e sérelem, főként pedig azért, mert inkább elviselem a méltatlanságot mintsem a val másnak is talán kelemetlenséget eszközöljek.

Hogy pedig elpanaszolni Fő Magaságodnak bátor voltam, tettem azért, mert tapasztaltam, hogy enyhült fájdalmam ha feltétlen bizalommal közöltem lelki atyámmal; kinek vigasztalása mind annyiszor gyógyítólag hatott lelkem fájdalmára! Így van ez most is, mert megkönnyült lélekkel megyek elébe a további s talán már legközelebbi méltatlanságoknak.

Fő Magasságod oly hatalmas és boldog hogy „nagyságában” a „kicsinyek” jó kívánatai kelemetlenül is érinthetik; ezért csakis annyiban kegyeskedjék megengedni, hogy ohajthassam az ős-csúznak szerencsés kigyógyítását az új évre, mennyiben e baj csakugyan is az őskorból veheti eredetét s mint ilyen, szaktanulmányom tárgyát szintén képezheti.

Végül edig egy felette terhelő alázatos kéréssel jövök Fő Magasságod elé; magyar művem német kiadásához bevezetni akarom legujabb adataimat. Egy a tordosi telepen talált törött-talán virágtartó edényben levő földnek alyán kétféle növény gyökere felismerhető; nem lehetnék oly szerencsés, hogy meghatározásukra Fő Magasságod kegyességit nyerjem meg? Míg hazámban büszkék lehetünk ily szaktudásra, e tudomány hatalmas fejedelmére, nem

szeretném Berlinbe küldeni Ascherson és Kurtz ismerőseimnek, kik Schliemann „Iliosában” Troja floráját határozták meg, egy e műhez csatolt Beitragjukban.

16-18

Nekem egyedűli hatalmas pártfogom Fő Magasságod ki jövőm felett intézkedhetik; tapasztalt végtelen kegyessége s oltalmáért esedezve, midőn hodoło legmélyebb tiszteletemet bemutatni ismét szerencsém van engedje lehessen mindenkor Fő Magasságodnak

legalázatosabb szolgálója
Torma Zsafia